

*Коваль Ірина Федорівна,
д-р юрид. наук, професор,
декан юридичного факультету
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

*Атаманчук Ірина Володимирівна,
канд. юрид. наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права і процесу
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

ЩОДО РОЗМЕЖУВАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТА ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ І ПІДПРИЄМЦЯ

У статті досліджено проблемні питання співвідношення і розмежування правового статусу фізичної особи-підприємця і фізичної особи – суб'єкта прав інтелектуальної власності та розроблено пропозиції щодо вдосконалення законодавчого регулювання цих питань. Зазначено, що особливість участі фізичної особи у господарських відносинах пов'язана також з тим, що після державної реєстрації як підприємця така особа поєднує два правові статуси: як фізична особа – носій особистих немайнових і майнових прав; як фізична особа-підприємець – учасник господарських відносин. Причому на практиці часто незрозумілим є правовий статус фізичної особи, в якому вона виступає в певних правовідносинах.

На підставі аналізу наукових підходів, судової практики сформульовано висновки щодо співвідношення і розмежування правового статусу фізичної особи-підприємця і фізичної особи – суб'єкта прав інтелектуальної власності та вдосконалення правового регулювання цих питань. По-перше, пропонується закріпити у господарському процесуальному законодавстві правило: якщо спір у відносинах інтелектуальної власності виникає за участі патентовласника – фізичної особи-підприємця, який реалізує свої майнові права на об'єкт інтелектуальної власності у сфері господарських відносин, спір щодо захисту таких прав має розглядатися в порядку господарського судочинства, незалежно від того, хто зазначений як позивач / відповідач – фізична особа чи підприємець. По-друге, запропоновано законодавчо врегулювати майнові відносини подружжя щодо належності майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, оскільки норми про право спільної власності на речі не можуть бути застосовані до цих відносин за аналогією. Законодавчий підхід до врегулювання цих відносин має враховувати: нематеріальну природу об'єктів інтелектуальної власності; специфічний характер дій з їх використання (об'єкти промислової власності призначені для використання в господарській діяльності); необхідність володіння суб'єктом, що вирішує юридичну долю об'єкта інтелектуальної власності, спеціальних знань, досвіду тощо. Врахування інтересів іншого з подружжя має здійснюватися шляхом законодавчого закріплення його права на отримання частини доходів, набутих від їх використання об'єктів інтелектуальної власності, частини коштів, отриманих від їх відчуження або передання в тимчасове використання. Водночас якщо майнові права придбані за кошти, що отримані від підприємницької діяльності і використовуються в такій діяльності, їх треба вважати особистою власністю підприємця.

***Ключові слова:** інтелектуальна власність, торговельна марка, суб'єкт господарювання, фізична особа-підприємець, правовий статус.*

Постановка проблеми. Учасниками господарських відносин разом з господарськими організаціями та іншими суб'єктами виступають фізичні особи-підприємці. Наразі в Україні здійснюють підприємницьку діяльність більше 2 млн таких підприємців [1].

На законодавчому рівні правовий статус підприємців врегульовано ст. 42 Конституції України, ст. 128 Господарського кодексу України, ст. 50–54 Цивільного кодексу України, нормами Кодексу України з процедур банкрутства, Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» та інших законів.

Відповідно до ст. 42 Конституції України кожен громадянин має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом [2]. Громадянин, який має намір реалізувати конституційне право на підприємницьку діяльність, після проходження державної реєстрації та інших передбачених законом процедур, до свого статусу фізичної особи, належного йому з моменту народження, набуває додатково статусу «підприємець». Правовий статус фізичної особи-підприємця охоплює сукупність прав і обов'язків такого суб'єкта щодо здійснення ним господарської діяльності у сфері суспільного виробництва, спрямованої на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру з метою одержання прибутку. У господарських відносинах такі суб'єкти беруть участь саме як підприємці, а не як фізичні особи.

На практиці залишаються недостатньо вирішеними питання розмежування правового статусу фізичної особи-підприємця та фізичної особи, яка є суб'єктом прав на об'єкти інтелектуальної власності, що реалізуються у сфері підприємницької діяльності. У сучасній економіці об'єкти інтелектуальної власності активно залучаються до господарського обороту, оскільки відіграють вирішальну роль під час виробництва конкурентоздатної продукції, її просування на ринку, формування ділової репутації виробника тощо. Водночас фізична особа як правовласник таких об'єктів під час здійснення підприємницької діяльності фактично поєднує два статуси, що часто зумовлює невизначеність галузевої приналежності відповідних правовідносин, а отже, – природу спору в процесуальних відносинах. Законодавча неврегульованість цих питань актуалізує доцільність їх дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій. У науковій літературі широка проблематика правового статусу суб'єктів господарювання ґрунтовно досліджена багатьма авторами. Так само належно розроблений правовий статус суб'єктів прав інтелектуальної власності. Проблемні питання розмежування статусів фізичної особи і фізичної особи-підприємця на загальному рівні розглянуті О. О. Кравчук [3]. Проте таке розмежування щодо сфери інтелектуальної власності вченими не досліджувалось.

Метою цього дослідження є обґрунтування пропозицій щодо співвідношення і розмежування правового статусу фізичної особи-підприємця і фізичної особи – суб'єкта прав інтелектуальної власності та вдосконалення законодавчого регулювання цих питань.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до вищезазначених норм національного законодавства особливості участі фізичної особи-підприємця (далі – ФОП) в господарських відносинах пов'язані з таким:

- обов'язкова державна реєстрація як ФОП (передумовою є наявність повної дієздатності);
- відповідальність за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, крім майна, на яке згідно з законом не може бути звернено стягнення;
- підприємець виступає в господарських відносинах під своїм власним прізвищем та ім'ям або може використовувати оригінальне комерційне найменування;
- підприємець, який перебуває у шлюбі, відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм особистим майном і часткою у праві спільної сумісної власності подружжя, яка належатиме їй при поділі цього майна;
- підприємець, який неспроможний задовольнити вимоги кредиторів, пов'язані із здійсненням підприємницької діяльності, може бути визнаний банкрутом;
- до підприємницької діяльності фізичних осіб-підприємців застосовуються нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб, якщо інше не встановлено законом або не впливає із суті відносин.

Особливість участі фізичної особи у господарських відносинах пов'язана також з тим, що після державної реєстрації як ФОП така особа поєднує два правові статуси: 1) як фізична особа – носій особистих немайнових і майнових прав, 2) як фізична особа-підприємець – учасник господарських відносин. Причому далеко не завжди на практиці є зрозумілим, у якому правовому статусі фізична особа виступає в тих чи інших відносинах, що викликає проблеми під час застосування відповідного законодавства. Яскравим прикладом є сфера інтелектуальної власності.

Підприємці можуть використовувати у своїй діяльності більшість об'єктів інтелектуальної власності, виступаючи під час цього безпосередньо творцями цих об'єктів або лише суб'єктами майнових прав (право на використання об'єкта інтелектуальної власності, виключне право дозволяти використання або перешкоджати неправомірному використанню об'єкта). Складнощі розмежування правового статусу фізичної особи-підприємця у відносинах інтелектуальної власності виникають, зокрема, під час вирішення спорів щодо порушення особистих

немайнових прав підприємця як автора об'єкта інтелектуальної власності, що використовується ним у власній підприємницькій діяльності. Якщо, наприклад, підприємець виступає автором твору (зображення), який використовує у своїй рекламі, і згодом виявляє факти неправомірного використання такого зображення в рекламі іншого суб'єкта господарювання, постає питання щодо кваліфікації цього спору як цивільного чи господарського. З'ясування такого питання буде залежати від вимог, які пред'являються підприємцем, а саме: у разі пред'явлення вимоги про порушення права авторства – однозначно відбудуватиметься цивільно-правовий спір щодо порушення особистого немайнового права; якщо ж вимога стосується неправомірного використання зображення в рекламі (порушення майнових авторських прав) – визначити характер спору буде складніше. Це може бути і цивільно-правовий спір, і спір господарського характеру, якщо йдеться про порушення законодавства про недобросовісну конкуренцію у вигляді неправомірного використання реклами. Під час звернення до суду позивач має надати документи, що підтверджують його правомочності та пов'язані зі статусом у певних відносинах, у яких порушено його права.

Кожна подібна ситуація вимагає встановлення правового статусу, який має підприємець у тих чи інших відносинах – як фізична особа (автор) або як фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності. Якщо обидва статуси поєднані, виникатиме проблема обрання належної юрисдикції для розгляду відповідного спору.

Наступним прикладом неоднозначного визначення характеру спору є відносини, пов'язані з патентом на винахід, корисну модель. Як відомо, власником патенту може бути лише фізична або юридична особа, що прямо передбачено в законодавстві. Так, відповідно до ст. 463 Цивільного кодексу України, суб'єктам права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель є 1) винахідник, 2) інші особи, які набули прав за договором чи законом [4]. Причому у разі, якщо патентовласником виступає саме фізична особа, вона зазначається в патенті як власник безвідносно статусу підприємця (лише зазначенням ПІБ).

Спори щодо порушення патенту, визнання патенту недійсним є достатньо поширеними на практиці. Якщо патент належить фізичній особі, яка здійснює підприємницьку діяльність, відбувається поєднання в одній фізичній особі і суб'єкта прав на винахід (патентовласника), і суб'єкта підприємницької діяльності (ФОП). Це створює проблему під час визначення галузевої природи правовідносин і відповідно вибору належної юрисдикції вирішення спору. Прикладом суперечливої судової практики може бути така справа за участі фізичної особи-підприємця.

Жовтневим районним судом м. Запоріжжя розглянуто справу № 331/6402/15-ц за позовом (2015) фізичної особи (винахідника і власника патенту) до Приватно-

го підприємства – фірма «Дарьял» про припинення порушення прав власника патенту; зустрічний позов відповідача – визнання патенту недійсним. У 2017 р., до вирішення справи, позивач почав займатись підприємницькою діяльністю, набувши статусу ФОП. Суд першої інстанції виходив із того, що позивач є винахідником та власником патенту на корисну модель саме як фізична особа, а тому його реєстрація як ФОП не позбавляє останнього як фізичну особу – власника та винахідника – відстоювати свої порушені права в порядку цивільного судочинства. Відповідач зазначив, що якщо підтвердиться той факт, що позивач здійснює правомочності за патентом саме як ФОП, то в такому разі треба закрити провадження у всій справі, а не лише за його зустрічним позовом. Щодо зустрічного позову, суд вважав, що, оскільки відповідач наполягає на тому, що у нього виник спір з позивачем як ФОП, то клопотання в частині закриття провадження за зустрічним позовом підлягає задоволенню. В апеляційній скарзі відповідач зазначив, що зустрічний позов пред'явлено до фізичної особи – позивача, і позовні вимоги в частині відповідача за зустрічним позовом не змінювались, позивач від позову до позивача не відмовлявся, а судом заміна відповідача з фізичної особи на ФОП не здійснювалась, тому на час вирішення клопотання суд мав перевірити, у якому статусі позивач здійснює правомочності за патентом: як фізична особа чи ФОП.

Постановою Запорізького апеляційного суду від 04.07.2019 провадження було закрито. Суд апеляційної інстанції зазначив, що оскільки позовні вимоги відносяться до фізичної особи-підприємця, цей спір належить розглядати в порядку господарського судочинства [5].

В науковій літературі досліджуються проблеми визначення суб'єкта, який бере участь у відповідних відносинах як просто фізична особи чи як ФОП. Корінь такої проблеми, на думку О. О. Кравчука, полягає в тому, що ФОП не має відокремленого майна, під час його державної реєстрації не виникає окремої квазіособи. Вважається, що для розмежування цих двох правових статусів фізичної особи законодавство має містити конкретний механізм визначення: в якому статусі особа діє в тих чи інших правовідносинах [3, с. 197].

У досліджуваних відносинах інтелектуальної власності для формування не суперечливої судової практики у зазначених спорах доцільно сформулювати у процесуальному законодавстві правило: якщо спір у відносинах інтелектуальної власності виникає за участі патентовласника – фізичної особи-підприємця, який реалізує свої майнові права на об'єкт інтелектуальної власності у сфері господарських відносин, спір щодо захисту таких прав має розглядатися в порядку господарського судочинства, незалежно від того, хто зазначений як позивач/відповідач – фізична особа чи ФОП.

Наступним прикладом відносин, у яких виникають проблемні питання щодо правового статусу ФОП, є відносини інтелектуальної власності, пов'язані з

сумісною власністю подружжя. Велика частина ФОПів перебуває у шлюбі і використовує під час своєї підприємницької діяльності об'єкти інтелектуальної власності, як-от: корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, комп'ютерні програми тощо. Водночас власну торговельну марку використовує більшість підприємців, що необхідно їм для вирізнення своїх товарів і послуг на ринку. Відповідно на практиці постають питання визначення правового режиму прав на об'єкти інтелектуальної власності, які створені або набуті підприємцем під час перебування у шлюбі. І якщо суб'єкт (носій особистих немайнових прав на такі об'єкти) чітко зрозумілий – це завжди їх творець (автор), то щодо належності майнових прав питання є неоднозначним.

Чинне законодавство, з одного боку, чітко розмежує право інтелектуальної власності та право власності на річ, у якій об'єкт інтелектуальної власності втілено, зазначаючи, що вони не залежать одне від одного (ст. 419 Цивільного кодексу України), з іншого боку, у жодний спосіб не врегульовує правовий режим об'єктів інтелектуальної власності, які створені або набуті під час шлюбу. Оскільки правові норми про право спільної власності подружжя не поширюються на право інтелектуальної власності через різну природу цих прав, а спеціальних норм щодо прав інтелектуальної власності подружжя не передбачено ні в Цивільному кодексі України, ні в Сімейному кодексі України, виникає прогалина щодо визначення правового режиму майнових прав інтелектуальної власності. Становище ускладнюється і тим, що ст. 190 Цивільного кодексу України визначає, що майнові права визнаються речовими правами, що виключає поширення поняття «майнові права» як різновид «майна» на майнові права інтелектуальної власності.

У таких умовах судова практика вимушена знаходити власні рішення щодо вирішення спорів за участі ФОП, які часто вирізняються своїми підходами і обґрунтуванням. У цій сфері суди розглядають спори, зокрема щодо поділу майнових прав інтелектуальної власності; про визнання недійсними договорів про передання прав інтелектуальної власності як таких, що укладені без згоди іншого з подружжя; про визначення частки у праві спільної сумісної власності.

Спільною позицією в судовій практиці є підхід, відповідно до якого майно ФОП може бути об'єктом спільної сумісної власності подружжя і предметом поділу між ними з урахуванням загальних вимог законодавства щодо критеріїв визначення спільного майна подружжя та способів поділу його між ними. Водночас речі для професійних занять присуджуються тому з подружжя, хто використовував їх у своїй професійній діяльності. Вартість цих речей враховується під час присудження іншого майна другому з подружжя. Майно ФОП, яке використовується ним для господарської діяльності, вважається спільним майном подружжя, як і інше майно, набуте в період шлюбу, за умови, що воно придбане за рахунок належних подружжю коштів.

Поширення зазначених правил на правовий режим майнових прав інтелектуальної власності, набутих під час шлюбу, означатиме, що такі майнові права, за умови, що вони придбані за рахунок належних подружжю коштів, стають спільною сумісною власністю подружжя. Це відповідно робить іншого з подружжя співвласником об'єкта інтелектуальної власності, а отже, – обидва вони матимуть рівні майнові права на ці об'єкти, тому всі юридичні дії з ними мають узгоджуватися між ними. Такий підхід може суттєво ускладнити процеси здійснення майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності у сфері підприємницької діяльності. Як відомо, для налагодження ефективного використання таких об'єктів під час виробництва товарів, робіт, послуг (підприємницька діяльність), необхідні спеціальні знання, професійний досвід, спеціальна освіта, розуміння бізнес-процесів, законів ринку тощо.

Водночас застосування судами зазначених правил може різнитися в процесуальних аспектах. Прикладом неоднорідних підходів судів є практика з розгляду спорів між подружжям щодо права інтелектуальної власності на торговельну марку. Так, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду, розглядаючи справу № 335/5841/19 2019 р. щодо правомірності відчуження майнових прав інтелектуальної власності на торговельні марки та патенти, зареєстровані на ім'я одного з подружжя, який здійснює підприємницьку діяльність, за відсутності згоди іншого, виходить з того, що правова охорона засобів індивідуалізації, зокрема торговельної марки, має свої особливості, зумовлені специфікою об'єкта та функціональним призначенням засобів індивідуалізації, що дозволяють відмежовувати їх від результатів творчості, які охороняються авторським і патентним правом. Засоби індивідуалізації не є творчими досягненнями у сфері літератури, науки чи мистецтва. Вони являють собою спеціальні позначення словесного, графічного або іншого характеру, що використовуються для розрізнення суб'єктів цивільних правовідносин, виробленої ними продукції чи наданих послуг. Взаємовідносини при використанні торговельної марки, свідоцтво на яку належить кільком особам, визначаються угодою між ними. У разі відсутності такої угоди кожен власник свідоцтва може використовувати торговельну марку на свій розсуд, але жоден з них не має права давати дозвіл (видавати ліцензію) на використання торговельної марки та передавати право на торговельну марку іншій особі без згоди решти власників свідоцтва. Свідоцтво надає його власнику виключне право забороняти іншим особам використовувати без його згоди, якщо інше не передбачено цим Законом [6]. Отже, суд доходить висновку, що торговельна марка є лише позначенням товару і не є ні майном, ні майновим правом у розумінні Цивільного та Сімейного кодексів України, а майнове право на торговельну марку має лише та особа, яка зазначена у свідоцтві, виданому на виконання і на підставі Закону України «Про охоро-

ну прав на знаки для товарів і послуг». Право на торговельну марку не може бути об'єктом спільного майна подружжя, тому якщо один із подружжя є власником свідоцтва на торговельну марку, то у разі укладення правочину щодо передавання (відчуження) майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку положення статті 65 СК України щодо необхідності отримання згоди іншого з подружжя до таких відносин не застосовується, оскільки у такому випадку необхідно керуватися статтею 16 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» та враховувати, що за відсутності угоди щодо використання торговельної марки власник свідоцтва може використовувати торговельну марку на свій розсуд.

Водночас Верховний Суд у постанові від 6 листопада 2019 р. у справі № 161/11764/15 дійшов іншого висновку про те, що право на торговельну марку може бути об'єктом спільного майна подружжя та підлягає поділу за правилами, визначеними главою 8 Сімейного кодексу України. За результатами повторного касаційного розгляду справи № 161/11764/15 Верховний Суд у постанові від 21 квітня 2022 р. погодився з висновком суду апеляційної інстанції про визнання права інтелектуальної власності на торговельні марки як спільного майна подружжя з тих мотивів, що вони були зареєстровані в установленому законом порядку за відповідачем під час перебування сторін у зареєстрованому шлюбі [7].

Зазначене свідчить про різницю у підходах суду касаційної інстанції щодо застосування норм матеріального та процесуального права у подібних правовідносинах. Серед процесуальних питань, які має вирішити суд, можна виділити питання визначення правильного об'єкта дослідження по справі: чи ним мають бути майнові права інтелектуальної власності на торговельні марки та промислові зразки, чи виключно торговельна марка. Ще одне проблемне процесуальне питання – необхідність оцінки судом вищої інстанції вже встановленого факту використання об'єктів права інтелектуальної власності у господарській діяльності і його вплив на визначення правового режиму майнових прав.

З огляду на це правовий режим спільності майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, які використовуються одним з подружжя, не відповідає сутності і призначенню цих об'єктів. Інший з подружжя може значно ускладнити процес прийняття стратегічних і поточних питань впровадження об'єктів інтелектуальної власності, укладення договорів щодо передавання майнових прав інтелектуальної власності. Для захисту майнових інтересів іншого з подружжя більш оптимальним було б закріплення правила про те, що якщо майнові права набуті під час шлюбу за спільні кошти подружжя, інший з подружжя (не правовласник) має права на частину доходів, отриманих від їх використання, а також частину коштів, отриманих від їх відчуження або передавання в тимчасове використання. Водночас, якщо майнові права придбані за кошти, що отримані від

підприємницької діяльності і використовуються в такій діяльності, їх треба вважати особистою власністю ФОП.

Висновки. Проведений аналіз дає підстави сформулювати такі висновки щодо співвідношення і розмежування правового статусу фізичної особи-підприємця і фізичної особи – суб'єкта прав інтелектуальної власності та вдосконалення правового регулювання цих питань.

По-перше, пропонується закріпити у господарському процесуальному законодавстві правило: якщо спір у відносинах інтелектуальної власності виникає за участі патентовласника – фізичної особи-підприємця, який реалізує свої майнові права на об'єкт інтелектуальної власності у сфері господарських відносин, спір щодо захисту таких прав має розглядатися в порядку господарського судочинства, незалежно від того, хто зазначений як позивач / відповідач – фізична особа чи ФОП.

По-друге, існує гостра необхідність у законодавчому врегулюванні майнових відносин подружжя щодо приналежності майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, оскільки норми про право спільної власності на речі не можуть бути застосовані до цих відносин за аналогією. Законодавчий підхід до врегулювання цих відносин має враховувати: нематеріальну природу об'єктів інтелектуальної власності; специфічний характер дій з їх використання (об'єкти промислової власності призначені для використання в господарській діяльності); необхідність володіння суб'єктом, що вирішує юридичну долю об'єкта інтелектуальної власності, спеціальних знань, досвіду тощо. Врахування інтересів іншого з подружжя має здійснюватися шляхом законодавчого закріплення його права на отримання частини доходів, набутих від їх використання об'єктів інтелектуальної власності, частини коштів, отриманих від їх відчуження або передавання в тимчасове використання. Водночас якщо майнові права придбані за кошти, що отримані від підприємницької діяльності і використовуються в такій діяльності, їх треба вважати особистою власністю ФОП. Звичайно, що подружжя завдяки ст. 63 Сімейного кодексу України можуть встановити домовленістю між ними інші правила здійснення майнових прав інтелектуальної власності.

Список використаних джерел

1. Тарасовський Ю. Кількість ФОПів в Україні перевищила 2 млн. Приріст малих і середніх бізнесів б'є довоєнні рекорди. *Forbes*. URL: <https://forbes.ua/news/kilkist-fopiv-v-ukraini-perevishchila-2-mln-pririst-malikh-ta-serednikh-biznesiv-be-dovoenni-rekordi-04092023-15783>
2. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Кравчук О. О. Три види правового статусу фізичної особи. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2017. Вип. 1–2. С. 194–200.
4. Цивільний Кодекс України. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

5. Постанова Запорізького апеляційного суду від 04 лютого 2019 р. у справі № 331/6402/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82844734>
6. Ухвала Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 05 липня 2023 р. у справі № 335/5841/19-ц. URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=112315196&red=100003081bde6c1dd27f4160fe0eca1f5d3b9b&d=5>
7. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 06 листопада 2019 року у справі № 161/11764/15-ц. URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=86207408&red=100003daefba42007b4ca2676c0e856ef8ad0f&d=5>

Iryna Koval, Iryna Atamanchuk. On the Distinction Between the Legal Status of an Intellectual Property Rights Holder and an Entrepreneur

The article examines the problematic issues of correlation and delimitation of the legal status of an individual entrepreneur and an individual subject to intellectual property rights and develops proposals for improving the legislative regulation of these issues. It is noted that the peculiarity of an individual's participation in economic relations is also related to the fact that after state registration as an entrepreneur, such a person combines two legal statuses: as an individual – a holder of personal non-property and property rights; as an individual entrepreneur – a participant in economic relations. At the same time, in practice, the legal status of an individual in which person acts in certain legal relations is often unclear.

Based on the analysis of scientific approaches and case law, the author formulates conclusions regarding the correlation and delimitation of the legal status of an individual entrepreneur and an individual subject to intellectual property rights and improvement of legal regulation of these issues. First, it is proposed to enshrine in the economic procedure legislation the rule that if a dispute in intellectual property relations arises with the participation of a patent holder – an individual entrepreneur who exercises its property rights to an intellectual property object in the field of economic relations, a dispute regarding the protection of such rights should be considered in economic proceedings, regardless of whether the plaintiff/defendant is an individual or an entrepreneur. Secondly, the author proposes to legislatively regulate the property relations of spouses regarding the ownership of property rights to intellectual property objects, since the rules on the right of joint ownership of things cannot be applied to these relations by analogy. The legislative approach to regulating these relations should take into account: the intangible nature of intellectual property; the specific nature of actions related to their use (industrial property is intended for use in business activities); the need for the entity that decides the legal fate of the intellectual property to have special knowledge and experience, etc. The interests of the other spouse should be considered by legislating its right to receive part of the income generated by their use of intellectual property, part of the funds received from their alienation or transfer for temporary use. At the same time, if property rights are acquired with funds received from business activities and used in such activities, they should be considered personal property of the entrepreneur.

Keywords: *intellectual property, trademark, business entity, individual entrepreneur, legal status.*